

ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ керівників гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи (педагогічних працівників) системи Міністерства освіти та науки України

ОКРЕМА УВАГА!

Воєнний стан не скасовує атестацію,
він може бути лише підставою для її відтермінування.

Педагогічні працівники – це особи, які провадять педагогічну діяльність у закладах освіти або працюють як самозайняті особи.

До педагогічних працівників належать, зокрема: керівники гуртків та інших форм навчання.

Не дивлячись на те, що країна вже п'ятий рік знаходиться у військовому стані – атестація педагогічних працівників не тільки не відмінена, а, навпаки, у її проведенні сталися зміни.

Зокрема: **Наказом МОН № 805, від 09.09.2022 р.** затверджено «Положення про атестацію педагогічних працівників»; **Наказом МОН № 1277, від 10.09.2024 р.** до «Положення» внесені зміни.

До початку процесу (вересень) ще є час, але готуватися ніколи не зарано.

У цих роз'ясненнях ми спробуємо дати відповіді на ті питання, які турбують керівників гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи.

ОКРЕМА УВАГА!

Все, про що йдеться нижче, стосується виключно тих керівників гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи, які працюють у системі МОН. У системі Міністерства культури України діють інші нормативні акти.

РОЗДІЛ I «ЗАКОНОДАВСТВО»

По-перше, шановне панство, зверніть увагу на те, що в Україні нема єдиного законодавчого акту який врегулює в одній збірці всі питання атестації.

По-друге, діють кілька законодавчих актів, кожен з яких спрямований на певний напрямок (*не вичерпний, чимось доповнює або дублює інший*).

По-третє, те, що не врегульовано у одному, деталізовано у іншому.

Саме тому ми радимо вам при підготовці до атестації уважно ознайомитися із всіма законами та підзаконними актами які регулюють як питання атестації так і питання вашої фахової роботи. Тим більше, що під час атестації може бути питання: «Які нормативні акти регулюють освітню діяльність в Україні?».

Крім того, зверніть увагу на те, що **керівники гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи** які працюють у системі МОН є «педагогічними працівниками», а, отже, на них розповсюджується додаткові вимоги як на «педагогічного працівника», які викладені у різних нормативних актах.

1.1. Основне законодавство яке регламентує питання атестації (перелік не вичерпний)

[Цивільний кодекс України](#)

[Кодекс законів про працю України](#)

[Закон України «Про освіту»](#)

[Закон України «Про дошкільну освіту»](#)

[Закон України «Про повну загальну середню освіту»](#)

[Закон України «Про позашкільну освіту»](#)

[Закон України «Про професійну освіту»](#)

[Закон України «Про фахову передвищу освіту»](#)

[Закон України «Про вищу освіту»](#)

[Закон України «Про запобігання корупції»](#)

[Указ Президента України № 927/2010, від 30 вересня 2010 року «Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді»](#)

[ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 1109, від 16.04.2003 р. «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників»](#)

[ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 476, від 13.06.2018 р. «Про внесення змін до постанови КМУ № 1109, від 23.12.2015 р.»](#)

[ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 1190, від 27.12.2018 р. «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників»](#)

[ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 800, від 21.08.2019 р. «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»](#)

[ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 963, від 14.06. 2000 р. «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників»](#)

[НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ № 805, від 09.09.2022 р. «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників»](#)

[НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ № 1277, від 10.09.2024 р. «Про внесення змін до Положення про атестацію педагогічних працівників»](#)

[НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ № 578/5, від 12.04.2012 «Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб, із зазначенням строків зберігання документів»](#)

РОЗДІЛ II «АТЕСТАЦІЯ ТА ЇЇ ЗАСАДИ»

Атестація, відповідно до профільного чинного законодавства, це низка процедур: перевірок та оцінювання рівня знань, кваліфікації та ділових якостей керівники гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи, які працюють у системі МОН і є «педагогічними працівниками»; рівня якості навчання, які спрямовані на встановлення їхньої відповідності посаді.

Атестація базується як на оцінюванні професійних знань та навичок самого керівника так і результатів його роботи – того, що набули вихованці.

2.1. Атестація. Загальні принципи

«Атестація – це система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників»,
- ч. 1, ст. 50, Закон України «Про освіту»
«Атестація здійснюється відповідно до ЗУ «Про освіту» з урахуванням вимог цього Закону...»,
- ч. 1, ст. 45, ЗУ «Про дошкільну освіту»
«Атестація здійснюється відповідно до ЗУ «Про освіту» з урахуванням цього Закону...»,
- ч. 1, ст. 48 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»
«Атестація проводиться на засадах, визначених ЗУ «Про освіту», та відповідно до положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки»,
- ч. 1, ст. 52 ЗУ «Про професійну освіту»
«Атестація проводиться на засадах, визначених ЗУ «Про освіту» та цим Законом»,
- ч. 1, ст. 24, ЗУ «Про фахову передвищу освіту».
«Педагогічні працівники, які працюють за сумісництвом або на умовах строкового трудового договору атестуються на загальних підставах»,
- абз. 5, ст. 12, розд. I «ПОЛОЖЕННЯ про атестацію педагогічних працівників» (далі – «Положення»)
«Метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня...», - абз. 2, ст. 1, розд. I «Положення»
«Основними принципами атестації є відкритість та колегіальність, гуманне та доброзичливе ставлення до педагогічного працівника, повнота, об'єктивність та системність оцінювання його педагогічної діяльності»,
- абз. 3, ст. 1, розд. I «Положення»

ОКРЕМА УВАГА!

Ч. 1, ст. 25 Закону України «Про позашкільну освіту»:

«Атестація педагогічних працівників закладу позашкільної освіти незалежно від підпорядкування, типу і форми власності здійснюється, як правило, один раз на п'ять років відповідно до положень про атестацію...».

Тут звучить термін «як правило»!

Деякі керівники закладів позашкільної освіти трактують це на власний розсуд, мовляв: «Це вказує на те, що атестація може бути як раніше, так і пізніше визначеного у ЗУ «Про освіту» терміну», і пробують крутити терміном «як циган сонцем»: погрожують, що «погані працівники» будуть проходити атестацію щорічно, а «хороші» будуть атестуватися один раз на 10 років.

Навіть такі думки є порушенням законодавства, яке встановлює абсолютні терміни атестацій:

* максимальний – 5 років («чергова атестація»);

«Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством»,
- ч. 2, ст. 50, ЗУ «Про освіту»

* мінімальний – 3 роки.

«Міжатестаційний період не може бути меншим ніж 3 роки, крім випадків проведення позачергової атестації за ініціативою педагогічного працівника»,
- ч. 7, розд. I «Положення»

Часовий термін проходження позачергової атестації «за ініціативи педагогічного працівника» законодавство не визначає, даються тільки її умови.

Але, виходячи з норми ч. 7, розд. I «Положення», можна дійти висновку, що «за ініціативи працівника» (за наявності відповідних підстав) така атестація може відбутися і раніше ніж через 3 роки після попередньої.

«Позачергова атестація ... за ініціативою педагогічного працівника...»,
- абз. 1, 2, ч. 5, розд. I «Положення»

Що ж стосується проведення позачергової атестації «за ініціативою керівника», то тут так само немає визначених часових термінів її проведення, але чітко прописані умови внаслідок яких може бути ініційована така дія.

«... у випадках наявності підстав, які свідчать про зниження якості його педагогічної діяльності, що визначається за результатами аналізу виконання ним посадових обов'язків, передбачених посадовою інструкцією»,
- абз. 1, 2, ч. 5, розд. I «Положення»

Тож, якщо у педагогічного працівника є підстави ініціювати позачергову атестацію, то він може це зробити раніше ніж через 3 роки після попередньої атестації, а якщо як у керівника є підстави вважати, що педагогічний працівник не якісно виконує свої обов'язки, то він так само може ініціювати таку дію у будь-який час, без обмежень.

В усіх випадках, у того хто не згоден з такими діями є право оскаржувати їх відповідно до чинного законодавства України.

2.2. Чи обов'язково проходити атестацію

Відповідь однозначна – так.

«Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством»,
- ч. 2, ст. 50 ЗУ «Про освіту»
«Атестація є обов'язковою»,
- ст. 4, розд. I «Положення»

2.3. Як часто слід проходити атестацію

Як було сказано вище – у законодавстві існує два види атестації:

ЧЕРГОВА – її педагогічний працівник проходить 1 раз на 5 років (ч. 2, ст. 50, ЗУ «Про освіту»), крім тих педагогічних працівників які працюють перші п'ять років після закінчення вищого навчального закладу (абз. 1, ст. 4, розд. I «Положення»);

ПОЗАЧЕРГОВА – для її проходження є кілька підстав:

- * за заявою працівника з метою підвищення кваліфікаційної категорії;
- * за поданням керівника, педагогічної ради навчального закладу чи відповідного органу управління освітою з метою присвоєння працівнику кваліфікаційної категорії, педагогічного звання;
- * за поданням керівника відповідного органу управління освітою при неналежному виконанні посадових обов'язків.

«Позачергова атестація проводиться за ініціативою педагогічного працівника, або керівника закладу освіти»,
- абз. 1, ст. 5, розд. 1 «Положення»

«За ініціативою керівника закладу освіти проводиться позачергова атестація педагогічного працівника у випадках наявності підстав, які свідчать про зниження якості його педагогічної діяльності...»,
- абз. 2, ст. 5, розд. 1 «Положення»

ОКРЕМА УВАГА!

Не чекайте часу планового підвищення кваліфікації – наблизьте його!

Для цього є ряд підстав:

- * проходження у повному об'ємі «підвищення кваліфікації» (120 годин);
- * успішне проходження сертифікації (альтернатива «підвищенню»);
- * підвищення освітнього рівня (т.т. ви здобули новий, більш високий рівень профільної освіти);
- * ви стали переможцем або лауреатом всеукраїнських, міжнародних, регіональних фахових конкурсів (фіналу, а не відбору!).

«Позачергова атестація педагогічного працівника за його ініціативою...»,
- ст. 6, розд. I «Положення»

2.4. Хто визначає перелік кваліфікаційних категорій і звань

Кабінет Міністрів України.

«Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань визначається КМУ»,
- ч. 2, ст. 48 Закон України «Про повну загальну середню освіту»

2.5. Хто затверджує Положення про атестацію

Міністерство освіти і науки України.

«Положення про атестацію педагогічних працівників затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки»,
- ч. 4, ст. 50, ЗУ «Про освіту»

2.6. Головна передумова атестації

Підвищення кваліфікації на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів у відповідному обсязі.

Для керівників гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи, які працюють у системі МОН – не менше 120 годин/4 кредити ЄКТС за 5 років. Детально про це у розділі IV «Підвищення кваліфікації».

2.7. Що таке міжатестаційний період

- * проміжок часу між попередньою та наступною атестаціями (5 років);
- * не може бути меншим ніж 3 роки (виключення – за власною ініціативою).

«Міжатестаційний період – проміжок часу між попередньою та наступною атестаціями, що становить, як правило, 5 років»,
- п/п. 2, абз. 4, ст. 1, розд. I «Положення»

«Міжатестаційний період не може бути меншим ніж 3 роки, крім випадків проведення позачергової атестації за ініціативою педагогічного працівника»,
- абз. 1, ст. 7, розд. I «Положення»

«... до міжатестаційного періоду не зараховуються: перебування в соціальних відпустках; відпустках без збереження заробітної плати тривалістю понад 1 рік; на обліку в службі зайнятості; в інших випадках, коли переривається трудова діяльність; увільнення працівника від виконання обов'язків, у зв'язку з мобілізацією; період, на який переноситься атестація»,
- абз. 2, ст. 7, розд. I «Положення»

2.8. Чи слід проходити позапланову атестацію при зміні місця роботи

Ні. Якщо Ви змінили місце роботи і перейшли на аналогічну посаду, то і категорія, і звання зберігаються за Вами до наступної атестації.

2.9. Якими можуть бути наслідки не проходження атестації

Звільнення з роботи.

*«Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у порядку, встановленому законодавством»,
- ч. 4, ст. 50, ЗУ «Про освіту»*

2.10. Що враховують під час атестації

Всі Ваші напрацювання:

- * творчі здобутки (особисті, як керівника так і вихованців);
- * теоретичні та методичні роботи;
- * підвищені практичні навички.

ОКРЕМА УВАГА!

Під час атестації комісія бере до уваги багато різних факторів, але, у першу чергу, як правило, звертає увагу на те, як Ви працювали у міжатестаційний період – набуті: творчі здобутки; теоретичні знання; методичні розробки.

Комісії беруть до уваги Ваші особисті перемоги у різного роду фахових конкурсах (практичних, теоретичних, методичних), що під час атестації стає додатковим фаховим, експертним, незалежним оцінюванням Ваших здобутків.

*«... були визнані переможцями, лауреатами регіональних, всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів, змагань тощо»,
п/п. 3, абз. 1, ст. 10, розд. 1 «Положення»*

ОКРЕМА УВАГА!

Рівні конкурсів: «регіональні, всеукраїнські, міжнародні».

Часто керівники гуртків, секцій, студій та інших форм гурткової роботи неухважно ставляться до формулювання цієї статті нормативного акту.

Помітили? Там немає термінів «обласний», «районний», «міській», а тому коли Ви під час атестації подаєте звіт про участь у таких конкурсах, то комісія цілком законно відкидає його – таких понять у нормативних актах не існує.

При визначенні термінів часто-густо терміни «обласний» та «регіональний» ототожнюють. Чи правильно це? Не зовсім і не завжди.

«Обласний» визначає чітку територіальність – рамки однієї області.

«Територіальний» має значно ширше значення: тут може бути і певна територія в рамках однієї області (два – три райони, які поєднані певними умовами), а може бути й територія кількох областей. Наприклад: «Територія Чорноморського узбережжя» (Автономна республіка Крим, Херсонська, Миколаївська та Одеська області).

Тому слід уважно ставитися до того у яких конкурсах Ви берете участі і потім не ображатися на комісію, що Вам не зарахували певні дипломи.

Крім того, комісія бере до уваги звіти про досягнення Ваших вихованців, які так само повинні здобувати перемоги у конкурсах різного рівня.

*«... підготували переможців регіональних, всеукраїнських, міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань тощо»,
- п/п. 4, абз. 1, ст. 10, розд. I «Положення»*

Знову уважно дивимося на рівні змагань: «регіональні, всеукраїнські, міжнародні...».

Ще раз наголошуємо на тому, що у міжатестаційний період Вам необхідно займатися і методичною («теоретичною») роботою.

Законодавство не визначає скільки повинно бути таких робіт, але комісії беруть до уваги Ваші особисті перемоги у конкурсах «теоретичного» напрямку.

«... упроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, надають професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснюють наставництво, супервізію)»,

- п.п. 1, абз. 1, ст. 10, розд. I «Положення»

Так само, з увагою, комісії ставляться до звітів щодо Вашої особистої участі у практичних заняття – коли Ви підвищуєте свій професійний рівень майстерності: семінари, практикуми, майстер-класи тощо.

Ідеально, якщо це буде сертифікований заклад, тоді це може бути зараховано і як «Підвищення кваліфікації» (детально у розділі IV).

ОКРЕМА УВАГА!

Проводити відповідні курси/тренінги/навчання та видавати «Сертифікат» має право тільки спеціалізований (сертифікований) заклад або ФОП який має зареєстрований в установленому порядку КВЕД

(90.03 Індивідуальна мистецька діяльність; 85.59 Інші види освіти, н.в.і.у.;
85.52 Освіта у сфері культури; 85.51 Освіта у сфері спорту та відпочинку;
85.32 Професійно-технічна освіта;

63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.;

(перелік не остаточний, з 1 січня 2027 року КВЕД будуть змінені!).

Окремо комісії беруть до уваги практичні напрацювання коли Ви виступаєте у якості викладача на курсах підвищення кваліфікації, проводите власній майстер-клас для інших викладачів (керівників гуртків).

Оцінюють комісії всіх рівнів під час атестації і Вашу особисту участь у якості члена журі або судді на Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах та змаганнях (що автоматично вказує на визнання Вас як фахівця).

Більш детально про підготовку звіту для атестації ми говорили у окремих методичних рекомендаціях.

2.10. Результати атестації

Ви підтверджуєте, що відповідаєте займаній посаді:

- * Вам може бути присвоєна (підтверджена) кваліфікаційна категорія;
- * Ви маєте право претендувати на присвоєння педагогічного звання;
- * Вам може бути присвоєний (підтверджений) тарифний розряд.

«... відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються або підтверджуються кваліфікаційні категорії, присвоюються звання»,

- ч. 3, ст. 50, ЗУ «Про освіту»

«... відповідність педагогічного працівника займаній посаді, встановлюється або підтверджується тарифний розряд, присвоюється або підтверджується кваліфікаційна категорія та може бути присвоєно або підтверджено педагогічне звання»,

- ч.2, ст. 45 Закон України «Про дошкільну освіту»

«... присвоюється відповідна кваліфікаційна категорія»,

- ст. 9, розд. I «Положення»

«Педагогічні звання ... «керівник гуртка - методист»... присвоюються (підтверджуються) педагогічним працівникам, які працюють на відповідних посадах та які за результатами попередньої атестації мають кваліфікаційну категорію не нижче ніж «спеціаліст вищої категорії» (для працівників, педагогічні посади яких не передбачають присвоєння кваліфікаційної категорії - найвищій, встановлений відповідно до посади, тарифний розряд), вищу освіту та стаж роботи понад 5 років»,

- абз. 5, ст. 10, розд. I «Положення»

«Педагогічне звання «керівник гуртка - методист» може присвоюватися керівнику гуртка закладу дошкільної освіти, якому за результатами попередньої атестації встановлено найвищий тарифний розряд та який має стаж роботи понад 5 років»,

- абз. 8, ст. 10, розд. I «Положення»

«За результатами атестації відповідно до рішення атестаційної комісії присвоюються педагогічні звання педагогічним працівникам із високим професійним рівнем...»,

- п/п. 1, абз. 1, ст. 10, розд. I «Положення»

РОЗДІЛ III «КВАЛІФІКАЦІЙНІ КАТЕГОРІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ЗВАННЯ»

3.1. Які зараз існують кваліфікаційні категорії та педагогічні звання для педагогічних працівників у системі МОН (загальні визначення)

Постановою КМУ № 1109, від 23 грудня 2015 р. «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників» визначено чотири **кваліфікаційні категорії**: «Спеціаліст», «Спеціаліст другої категорії», «Спеціаліст першої категорії», «Спеціаліст вищої категорії» та 12 **педагогічних звань**: «Викладач-методист», «Учитель-методист», «Вихователь-методист», «Педагог-організатор-методист», «Практичний психолог-методист», «Керівник гуртка-методист», «Старший вожатий-методист», «Старший викладач», «Старший учитель», «Старший вихователь», «Майстер виробничого навчання I категорії», «Майстер виробничого навчання II категорії».

3.2. У якій послідовності можна отримати кваліфікаційну категорію

Послідовно, починаючи з нижньої.

«Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання присвоюються за результатами атестації як правило послідовно»,

- ст. 11, розд. 1 «Положення»

ОКРЕМА УВАГА!

Постановою КМУ № 476, від 13 червня 2018 р. «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України № 1109, від 23 грудня 2015 р.», були внесені зміни до Постанови «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників та порядку їх присвоєння», якою слова «та порядку їх присвоєння» були виключені. Зараз питання «порядку присвоєння» знов врегульоване.

3.3. Хто є педагогічним та науково-педагогічним працівником?

Питання не таке просте як здається на перший погляд.

Трапляються випадки коли під час прийняття на роботу виникає плутанина через не глибоку обізнаність керівника того чи іншого закладу освіти. Іноді працівник з подивом дізнається, що весь час він працював на посаді яка підлягає атестації, але його про це не повідомляли, чи навпаки – людина вважала себе педагогічним працівником не будучи ним.

Відповідь знаходимо у Постанові КМУ № 963, від 14 червня 2000 р. «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників». Не дивлячись на те, що Постанові понад 25 років, вона актуальна, за цей час до неї були внесені 21 зміна, остання відбулася у жовтні 2025 року.

Отже, педагогічними працівниками є *(перелік не вичерпний, ми говоримо виключно про працівників закладів дошкільної, загальної середньої, професійної та позашкільної освіти, які є керівниками гуртків, студій, колективів, секцій художньо-естетичного та науково-технічного напрямку):*

* ... **керівник** (директор, завідувач, начальник): закладу дошкільної, загальної середньої, **позашкільної** (на якого поширюються умови оплати праці працівників установ і закладів освіти)...

* ... **заступник керівника (директора, завідувача, начальника) з організації освітнього процесу** (навчальної, виховної, навчально-виховної, методичної, виробничої, навчально-методичної, навчально-виробничої роботи (частини)...

* ... **заступник директора з наукового, мистецького**, спортивного, військового спрямування (роботи, компоненту) закладу спеціалізованої освіти...

* ... **викладачі всіх спеціальностей... музичний керівник... керівник гуртка (секції, студії, інших форм гурткової роботи); концертмейстер, художній керівник, культурний організатор, акомпаніатор... екскурсовод... інструктор з туризму закладу освіти... старший керівник та керівник туристських груп (походу, екскурсії, експедиції) закладу позашкільної освіти...**

РОЗДІЛ IV

«ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ»

4.1. Загальні визначення

«... Підвищення кваліфікації – набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань»,

- абз. 3, ч. 6, ст. 18 ЗУ «Про освіту»

«... підвищення кваліфікації – здобуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності»,

- п. 10, ст. 1. Закон України «Про професійну освіту»

«... Курси підвищення кваліфікації проводяться для набуття здобувачем освіти нових компетентностей у межах професійної діяльності...»,

- ч. 9, ст. 18 ЗУ «Про освіту»

«...Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання...»,

- ч. 1, ст. 59 ЗУ «Про освіту»

«... Кожному педагогічному працівникові гарантується право підвищувати кваліфікацію в комунальному закладі післядипломної освіти, розташованому на території відповідної (за місцем проживання) області, Автономної Республіки Крим, міста Києва чи Севастополя, що не обмежує його право обрати іншого суб'єкта освітньої діяльності для підвищення своєї кваліфікації»,

- абз. 2, ч. 1, ст. 51 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

«Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування ... організують в установленому порядку підвищення кваліфікації...»,
- абз. 10, ч.6. ст. 10 ЗУ «Про позашкільну освіту»
«Метою підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників є їх професійний розвиток відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти»,
- п. 3, «Порядок»

4.2. Чи є підвищення кваліфікації обов'язковим?

Так.

«... Підвищення кваліфікації є необхідною умовою атестації ...»,
- ч. 4, ст. 59 ЗУ «Про освіту»
«... Кожен педагогічний працівник зобов'язаний щороку підвищувати свою кваліфікацію відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом»,
- ч. 1, ст. 51 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»
«Кожний педагогічний працівник зобов'язаний підвищувати кваліфікацію відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та в порядку, затвердженому КМУ»,
- ч. 1, ст. 46, ЗУ «Про дошкільну освіту»
«Педагогічні працівники закладу професійної освіти підвищують кваліфікацію відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та в порядку, затвердженому КМУ»,
- ч. 1, ст. 51 Закон України «Про професійну освіту».
«Підвищення кваліфікації педагогічних працівників проводиться відповідно до законодавства та є необхідною умовою атестації»,
- абз. 1, ст. 8, розд. 1 «Положення»
«Педагогічні і науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати свою кваліфікацію»,
- п. 2, «ПОРЯДОК підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (далі – «Порядок»)

4.3. Як часто слід проходити підвищення кваліфікації

«Педагогічні працівники закладів дошкільної, позашкільної, професійної освіти підвищують свою кваліфікацію згідно з цим Порядком не рідше одного разу на п'ять років відповідно до спеціальних законів»,
- абз. 1, ч. 14 «Порядок»
«Підвищення кваліфікації педагогічними працівниками закладів дошкільної, позашкільної, професійної освіти не рідше одного разу на п'ять років... є необхідною умовою проходження ними атестації у порядку...»,
- абз. 3, ч. 14 «Порядок»

4.4. Скільки годин навчання повинен пройти педагогічний працівник в рамках підвищення кваліфікації

«Загальний обсяг підвищення кваліфікації педагогічного працівника закладу дошкільної, позашкільної та фахової передвищої освіти встановлюється його засновником (або уповноваженим ним органом), але не може бути менше ніж 120 годин на п'ять років»,
- абз. 2, ч. 16 «Порядок»
«Загальний обсяг (загальна тривалість) підвищення кваліфікації визначається сумарно за останні 5 років перед атестацією та незалежно від

суб'єкта підвищення кваліфікації, виду, форми чи напряму, за якими педагогічний працівник пройшов підвищення кваліфікації»,
- абз. 2, ст. 8, розд. 1 «Положення»

4.5. Види підвищення кваліфікації

«... навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо»,
- ч. 2, ст. 59 ЗУ «Про освіту»

4.6. Форми підвищення кваліфікації

«... інституційна, дуальна, на робочому місці (на виробництві) тощо»,
- ч. 2, ст. 59, ЗУ «Про освіту»
«...за різними формами, видами...»,
- абз. 1, ч. 6, «Порядок»

4.7. Хто визначає вид, форму та суб'єкта підвищення кваліфікації

«... педагогічний (науково-педагогічний) працівник»,
- абз. 4, ч. 2, ст. 59 ЗУ «Про освіту»
«... вільний вибір програм, форм і місця підвищення кваліфікації...»,
- абз. 10, ч.1, ст 24 Закон України «Про професійну освіту»
«... вільний вибір форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності...»,
- п. 9, ч.1, ст. 61, Закон України «Про фахову передвищу освіту»

4.8. Де можна підвищувати освіту

«... у закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою»,
- абз. 2, ч. 2, ст. 59 ЗУ «Про освіту»
«... в інших суб'єктів освітньої діяльності, фізичних та юридичних осіб...»,
- абз. 3, ч. 2, ст. 59 ЗУ «Про освіту»
«... за кордоном»,
- абз. 4, ч. 3, ст. 70 ЗУ «Про професійну освіту»
«...в Україні та за кордоном (крім держави, що визнана Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом)»,
- абз. 1, ч. 5 «Порядок»
«Педагогічні та науково-педагогічні працівники самостійно обирають конкретні форми, види, напрями, програми підвищення кваліфікації, їх обсяг (тривалість) та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації»,
- ч. 7 «Порядок»
«Суб'єктом підвищення кваліфікації є заклад освіти (його структурний підрозділ), наукова установа, інша юридична особа чи фізична особа-підприємець, що провадить освітню діяльність із підвищення кваліфікації...»,
- ч. 9 «Порядок»
«Педагогічні і науково-педагогічні працівники мають право підвищувати кваліфікацію у різних суб'єктів підвищення кваліфікації»,
- абз. 3, ч. 9 «Порядок»

4.9. Чи регламентовано місце проведення підвищення кваліфікації

Ні.

«Суб'єкт підвищення кваліфікації може організовувати підвищення кваліфікації за своїм місцезнаходженням та/або за місцем роботи педагогічних працівників, за іншим місцем та/або дистанційно...»,
- абз. 6, ч. 9 «Порядок»

4.10. Хто і на якій підставі затверджує плани підвищення кваліфікації

Планування підвищення кваліфікації працівників закладу освіти здійснюється двома етапами і упорядковано у ч. 17 «Порядок».

Всі питання проходять через ПЕДАГОГІЧНУ РАДУ, яка:

«...на основі пропозицій педагогічних працівників затверджує річний план...»,
- ч. 3, ст. 59 ЗУ «Про освіту»

«... визначає заходи щодо підвищення кваліфікації, затверджує план...»,
- абз. 3, ч. 1, ст. 11 ЗУ «Про позашкільну освіту»

«... затверджує план підвищення кваліфікації педагогічних працівників...»,
- п. 2, ч.3, ст. 39 ЗУ «Про дошкільну освіту»

«...формує та затверджує план підвищення кваліфікації...»,
- ч. 3, ст. 46 ЗУ «Про дошкільну освіту»

«...обговорює питання та визначає заходи з підвищення кваліфікації педагогічних працівників... затверджує щорічний план...»,

- п. 11, ч. 2, ст. 37, ЗУ «Про фахову передвищу освіту»
«розглядаються його педагогічною радою»,

- абз. 1, ч. 18 «Порядок»

4.11. Чи існують види проходження підвищення кваліфікації

Так.

«...участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня, вищої освіти ... супервізії...»,
- абз. 1, ч. 26 «Порядок»

4.12. Чи можна підвищувати кваліфікацію поза межами плану

Так.

«Педагогічні працівники мають право на підвищення кваліфікації поза межами плану підвищення кваліфікації закладу освіти на відповідний рік...»,
- абз. 3, ч. 8 «Порядок»

4.13. Чи фінансує держава підвищення кваліфікації

Так.

«Держава забезпечує ... оплату підвищення кваліфікації»,
- абз. 2, ч. 1, ст. 57 ЗУ «Про освіту»

«... Підвищення кваліфікації ... працівників державних і комунальних закладів позашкільної освіти здійснюється ... за рахунок коштів бюджетів»,
- ч. 2, ст. 24 ЗУ «Про позашкільну освіту»

«... Підвищення кваліфікації ... приватних закладів позашкільної освіти здійснюється ... за рахунок коштів власника (засновника),»
- абз. 2, ч. 2, ст. 24 ЗУ «Про позашкільну освіту»

«... оплату підвищення кваліфікації педагогічних працівників»,
- абз. 3, ч. 4, ст. 51 ЗУ «Про дошкільну освіту»

«Держава гарантує ... фінансування підвищення кваліфікації»,
- п. 2, ч. 1, ст. 63 Закон України «Про фахову передвищу освіту»

«... за кошти державного та місцевих бюджетів»,
- абз. 3, 2, ст. 24 ЗУ «Про фахову передвищу освіту»

4.14. Хто ще може фінансувати підвищення кваліфікації

«... кошти державного, місцевих бюджетів, кошти фізичних та/або юридичних осіб, інші власні надходження закладу освіти та/або його засновника, інші джерела, не заборонені законодавством»,

- абз. 1, ч. 32 «Порядок»

« ... засновником ... іншими фізичними та юридичними особами»,

- абз. 3, ч. 5, ст. 59 ЗУ «Про освіту»

«Самостійне фінансування ...»,

- ч. 34 «Порядок»

4.15. Хто і як формує кошторис на підвищення кваліфікації

«Керівник закладу ... надає засновнику пропозиції щодо обсягу коштів, необхідних для підвищення кваліфікації педагогічних працівників»,

- абз. 4, ч. 4, ст. 38 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

«Засновник ... затверджує кошторис ... на підвищення кваліфікації ...»,

- абз. 9, ч. 2, ст. 37 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

4.16. Чи відшкодовуються витрати на відрядження (проїзд, проживання, харчування) у іншому місті під час проходження підвищення кваліфікації

Так.

«... відшкодовуються відповідно до законодавства...»,

- абз. 2, ч. 2, ст. 51 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

«... відшкодовуються відповідно до законодавства...»

- ч. 3, ст. 51 Закон України «Про професійну освіту»

«... відшкодовуються у порядку, визначеному законодавством»,

- абз. 2, ч. 35 «Порядок»

4.17. Чи слід йти на час підвищення кваліфікації у планову чи позапланову відпустку

Ні.

«... На час підвищення кваліфікації з відривом від освітнього процесу в обсязі, визначеному законодавством, за педагогічним працівником зберігається місце роботи (посада) із збереженням середньої заробітної плати»,

- абз. 4, ч. 5, ст. 59 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

«На час проходження підвищення кваліфікації, стажування педагогічними працівниками за ними зберігаються середня заробітна плата (грошове забезпечення), посада, гарантії та компенсації відповідно до законодавства»,

- абз. 2, ч. 4, ст. 51 Закон України «Про професійну освіту»

«На час підвищення кваліфікації ... зберігається місце роботи (посада) із збереженням середньої заробітної плати»,

- абз. 1, ч. 35 «Порядок»

«... При направленні працівників для підвищення кваліфікації з відривом від виробництва за ними зберігається місце роботи (посада) і провадяться виплати, передбачені законодавством»

- ч. 1, ст. 122 КЗпП

«Під час підвищення кваліфікації/перепідготовки працівникам виплачується заробітна плата в порядку та розмірі, визначених законодавством»,

- ч. 1, ст. 207 КЗпП

4.18. Що повинен отримати педагогічний працівник за результатами підвищення кваліфікації

- «... документ про підвищення кваліфікації...»,
 - ч. 4, ст. 51 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»
 «... документ про підвищення кваліфікації...»,
 - абз. 1, ч. 13 «Порядок»

4.19. Де, ким і як враховуються результати підвищення кваліфікації

Педагогічна рада; комісія з проведення атестації; при прийомі на роботу.

- «... приймає рішення щодо визнання результатів підвищення кваліфікації ...»
 - абз. 5, ч. 3, ст. 40 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»
 «під час проведення атестації педагогічних працівників»,
 - п. 1, ч. 3, ст. 64 Закон України «Про фахову передвищу освіту»
 «під час призначення на посаду чи укладення трудового договору»,
 - п. 2, ч. 3, ст. 64 Закон України «Про фахову передвищу освіту»
 «... присвоюються/присуджуються часткові освітні та/або професійні кваліфікації в разі, коли це передбачено відповідною типовою програмою»,
 - абз. 6, ч. 10 «Порядок»
 «При підвищенні кваліфікаційних розрядів або при просуванні по роботі враховуються результати навчання працівників...»,
 - ч. 1, ст. 203 КЗпП

РОЗДІЛ V «СТАЖУВАННЯ»

- «Стажування – набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у певній професійній діяльності ...»
 - абз. 4, ст. 6, ЗУ «Про освіту»
 «Стажування здійснюється за індивідуальною програмою, що розробляється і затверджується суб'єктом підвищення кваліфікації»,
 - абз. 1, ч. 11 «Порядок»
 «Стажування може здійснюватися в закладах освіти, установах, організаціях та на підприємствах»,
 - абз. 5, ч. 11 «Порядок»

РОЗДІЛ VI «СЕРТИФІКАЦІЯ»

ОКРЕМА УВАГА!

Альтернатива! Добровільно! Не обов'язково!

Передбачається, що в майбутньому, з розгортанням реформи Нової української школи, сертифікація замінить атестацію педагогічних працівників.

Сертифікація педагогічних працівників – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника, що здійснюється

шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

Сертифікація складається з трьох послідовних етапів:

- 1) незалежного тестування учасників сертифікації;
- 2) самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності;
- 3) вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації.

Сертифікація проходить виключно на добровільних засадах.

На сьогодні сертифікацію можуть проходити педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти. На етапі пілотування у 2019-2020 роках сертифікацію мали можливість пройти лише вчителі початкових класів.

У разі успішного проходження сертифікації вчитель отримує сертифікат, надбавку до зарплати у 20% впродовж трьох років (термін дії сертифікату) та можливість зарахувати сертифікат як чергову (позачергову) атестацію.

«Педагогічні працівники беруть участь у сертифікації виключно на добровільних засадах і можуть відмовитися від участі на будь-якому її етапі»,

- абз. 3, ч.1, «Положення про сертифікацію педагогічних працівників»

«Сертифікація педагогічного працівника проводиться за умови його добровільної реєстрації, яка здійснюється у порядку, визначеному МОН»,

- ч.6, «Положення про сертифікацію педагогічних працівників».

«Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником та є підставою для присвоєння атестаційною комісією йому чергової кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання»,

- ч.38, «Положення про сертифікацію педагогічних працівників»

«Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником та є підставою для присвоєння атестаційною комісією йому чергової кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання чи підтвердження наявної вищої кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання ...»,

- ст. 13, розд. I «Положення»

Сергій ОСОЛОДКІН,

методист вищої категорії

Херсонського державного будинку художньої творчості;

член оглядової комісії управління освіти і науки Херсонської обласної

державної адміністрації з присвоєння та підтвердження почесних звань

«Народний художній колектив» і «Зразковий художній колектив» системи

Міністерства освіти і науки України;

заслужений журналіст України;

заслужений діяч естрадного мистецтва України;

режисер, сценарист, драматург;

головний режисер Всеукраїнського конкурсу «Таланті багатодітної родини»;

арт-директор «International Art Center «All Stars»;

Certified International coach of theatrical arts.

THE PERFORMING ARTS COACH.

Доцент